

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Sžf/117/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200555
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7013200555.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti STAVIVÁ KLASIK-L s.r.o., so sídlom Streda nad Bodrogom, ul. Hlavná č. 600, IČO: 36 822 094, zastúpenej JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom so sídlom v Košiciach, Moldavská cesta 21/A, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná 63, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 18. februára 2013 č. 1100307/1/74981/2013, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/65/2013-31 z 5. septembra 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/65/2013-31 z 5. septembra 2013 potvrdzuje.

Odôvodnenie

Uznesením č. k. 7S/65/2013-31 z 5. septembra 2013 Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) žalobkyňu nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 138 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tým, že žalobkyňa nepreukázala splnenie podmienok na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 OSP.

Keďže žalobkyňa ku svojmu návrhu nepriložila žiadne listiny na preukázanie svojich pomerov, krajský súd jej s výzvou na doplnenie návrhu zaslal tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania pri návrhu priznania oslobodenia od súdnych poplatkov, ktoré žiadal vyplnené zaslať v lehote 15 dní od jeho doručenia (t. j. od 1. júla 2013).

Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia krajského súdu, žalobkyňa 17. júla 2013 doručila krajskému súdu tlačivo, v ktorom vyplnila iba svoje identifikačné údaje a pripojila čestné vyhlásenie, z obsahu ktorého mal krajský súd mať za zistené, že žalobkyňa dlhodobo nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, nedisponuje žiadnym hnutelným či nehnuteľným majetkom a z dôvodu zaistenia a nevratenia dokladom orgánmi činnými v trestnom konaní žalobkyňa nemohla podať daňové priznanie pre daň z príjmov od roku 2010.

Z neúplných dokladov predložených žalobkyňou krajský súd vyvodil, že aj nepriaznivá hospodárska (finančná) situácia žalobkyne je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním nevyhnutne súvisia. Uviedol, že pre každú podnikateľskú činnosť je typické, že so sebou nesie riziko neúspechu v podnikaní. V prípade oslobodenia žalobcu od platenia súdneho poplatku by išlo o prenášanie

podnikateľského rizika na štát, ktorý by tým, že by podnikateľovi bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, znášal sám následky zlého hospodárenia podnikateľa, čo je neprípustné.

Krajský súd uviedol, že nedostatok finančných prostriedkov žalobkyne ako právnickej osoby nemôže byť sám osebe dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Dal do pozornosti skutočnosť, že vzhľadom na základné imanie žalobkyne ako spoločnosti s ručením obmedzeným s rozsahom splatenia 6.640 eur, údaj ktorý krajský súd zistil z obchodného registra, súdny poplatok vo výške 70 eur nepredstavuje takú vysokú sumu, ktorú by nebola schopná uhradiť.

Skutočnosti tvrdené žalobkyňou o zaistení a nevrátení účtovných a iných dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní a z tohto dôvodu nemožnosť žalobkyne podať daňové priznania dane z príjmov právnických osôb od roku 2010, sú pre posúdenie dôvodnosti oslobodenia od súdnych poplatkov irelevantné.

Proti tomuto uzneseniu podala v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) žalobkyňa odvolanie, majúce za to, že spĺňa požiadavky pre oslobodenie od súdnych poplatkov v prejednávanej veci.

Uviedla, že sa nie vlastnou vinou ocitla v mimoriadnej dôkaznej tiesni. Už v žalobe súd informovala, že celá jej účtovná dokumentácia a ostatná agenda nevyhnutná pre dokladovanie pomerov bola zaistená orgánmi činnými v trestnom konaní ešte v marci 2011 a do dnešného dňa nebola napriek výzvam vrátená. Situáciu komplikuje aj skutočnosť, že o zaistení dokladov nebol spísaný riadny protokol a navyše, nahliadnutím do spisov žalobkyňa zistila, že množstvo dokladov chýba. Poukázala na to, že z trestných konaní vedených voči p. K. C. nepochybne vyplýva, že boli zaistené všetky doklady spoločností personálne spojených s p. K. C.. Tieto doklady sa však v spisoch vedených orgánmi činnými v trestnom konaní nenachádzajú a teda žalobkyňa nevie získať ani ich kópie.

Uvedené skutočnosti považuje žalobkyňa za krajskému súdu známe aj z obsahu žaloby, ktorá je predmetom tohto konania, ako aj z iných podaní a konaní vedených na Krajskom súde v Košiciach. Preto považuje postup súdu týkajúci sa požiadavky súdu na predloženie týchto dokladov, za neprimerane prísny a voči žalobkyňi jednoznačne nespravodlivý.

Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok jej prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (nemá finančné prostriedky na ich úhradu), čo predstavuje jej ústavné právo zaručené Ústavou SR. Výška súdneho poplatku, síce nepredstavuje príliš vysokú čiastku (pre žalobkyňu je aj táto suma v súčasnosti vysoká), avšak keďže spoločnosti personálne spojené s p. K. C. sú účastníkmi množstva súdnych sporov, tak celková výška súdnych poplatkov predstavuje sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia pritom predstavuje jedinou zákonnú cestu, ktorou si žalobkyňa môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Dodala, že skutočnosť, že nevie svoju žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov podložiť predložením dokladov, nemožno považovať zo strany žalobkyne za úmyselné bránenie priebehu konania. Skutočnosť, že nemá svoje doklady k dispozícii uviedla už v žalobe a tento nedostatok nahradila práve podaním čestného vyhlásenia. Naopak, sama má záujem na čo najskoršom skončení veci. Zdôraznila, že ani právny zástupca nemal nikdy k dispozícii tieto doklady, keďže neboli potrebné ani k vypracovaniu žaloby, a podania obsahujú všetky informácie, ktoré má v čase spísania podania k dispozícii.

Z uvedených dôvodov, má žalobkyňa za to, že sú u nej splnené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov. Dodala, že hoci súčasná situácia jej nedovoľuje zaplatiť súdny poplatok, táto sa môže v budúcnosti zlepšiť (napríklad aj v prípade úspechu v spore) a po odpadnutí dôvodov na oslobodenie súdny poplatok uhradí, čím teda nedôjde k znevýhodneniu voči iným, úspešným podnikateľom, ktorí súdny poplatok musia zaplatiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa sa žalobou podanou na krajskom súde 24. apríla 2013 domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného zo 18. februára 2013 č.

1100307/1/74981/2013, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice zo 7. novembra 2012, č. 9600401/5/3239339/2012/Mad, ktorým žalobkyni správca dane vyrubil za zdaňovacie obdobie roka 2009 rozdiel dane z príjmov právnickej osoby v sume 58.132,74 € a neuznal vykázanú daňovú stratu na dani z príjmov právnickej osoby v sume 1.139 € za zdaňovacie obdobie roka 2009.

Keďže žalobkyňa nezaplatila súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ju výzvou č. k. 7S/65/2013-11 z 9. mája 2013 vyzval, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok za žalobu v sume 70 € podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov - prílohy zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSP“).

Uznesením z 31. mája 2013 č. k. 7S/65/2013-17 krajský súd zastavil konanie podľa § 10 ods. 1 ZSP, pretože žalobkyňa súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatila.

Žalobkyňa následne podaním doručeným krajskému súdu 20. júna 2013, podala proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie a súčasne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP.

Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa k uvedenému podaniu nepripojila žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 OSP, t. j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobkyne, krajský súd ju výzvou z 26. júna 2013 (č. l. 23) vyzval, aby podanie doplnila a v lehote 15 dní doručila súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba s tým, že toto tlačivo krajský súd žalobkyni zaslal. Výzva bola žalobkyni doručená 1. júla 2013.

Na základe výzvy žalobkyňa 17. júla 2013 doručila žalobkyňa krajskému súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania (§ 138 ods. 2 OSP), ktoré však vyplnila len na jeho titulnej strane, t. j. v rozsahu identifikačných údajov účastníka konania - právnickej osoby, a tlačivo podpísala a datovala. K tlačivu pripojila čestné vyhlásenie, v ktorom uviedla, že „obchodná spoločnosť dlhodobou nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, spoločnosť nevstupuje do žiadnych nových obchodných vzťahoch a vykonáva iba nevyhnutné úkony spojené s chodom obchodnej spoločnosti. Obchodná spoločnosť ďalej vyhlasuje, že nedisponuje žiadnym hnutelným alebo nehnuteľným majetkom, s ktorým je oprávnená disponovať takým spôsobom, že tento majetok by mohol byť predmetom akéhokoľvek príjmu pre spoločnosť. Obchodná spoločnosť ďalej vyhlasuje, že všetky jej účtovné a iné doklady boli zaistené orgánmi činnými v trestnom konaní v marci 2011 a do dnešného dňa, napriek výzvam, jej tieto doklady neboli vrátené, čo spoločnosť vážnym spôsobom poškodzuje (okrem toho ide informáciu súdu známu aj z iných súdnych konaní). Z dôvodu zaistenia a nevrátenia dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní spoločnosť nemohla podať daňové priznania dane z príjmov právnických osôb od roku 2010, nakoľko nezavinene nedisponuje svojimi vlastnými dokladmi, ktoré by boli podkladom na spracovanie daňového priznania.“

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného,

pripadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

V prejednávanej veci žalobkyňa požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov pre nepriaznivú finančnú a majetkovú situáciu, ktorú bližšie odôvodnila v zásade skutočnosťami, ktoré zopakovala aj vo svojom odvolaní. K návrhu nepripojila žiadne doklady preukazujúce jej tvrdenia.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu ako bezchybný a úplne v súlade s § 138 ods. 1, 2 OSP, ako aj právami na súdnu a inú právnu ochranu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobkyne, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom ako na hlavný dôvod nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov, a už vôbec túto skutočnosť osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.

Majetkové pomery žalobkyne nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobkyňu, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sama preukázala, na čo slúži, okrem iných aj tlačivo, ktoré jej krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Keďže žalobkyňa nepredložila relevantné doklady preukazujúce jej tvrdenie o nepriaznivej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho

rozhodnutie nepriznať žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že nepreukázala svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Občiansky súdny poriadok na rozdiel od zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) neobsahuje osobitnú úpravu čestného vyhlásenia. Najvyšší súd ho vyhodnotil ako bežný dôkazný prostriedok v súlade s § 125 a § 132 OSP a dospel k záveru, že nie je možné mať na jeho základe za preukázané skutočnosti v ňom tvrdené. Najmä, čestné vyhlásenie predložené žalobkyňou opäť len obsahuje tvrdenia uvedené v jej predchádzajúcich podaniach bez toho, aby žalobkyňa prejavila akúkoľvek snahu o ich preukázanie. V tunajšej veci napríklad mohla minimálne doručiť súdu žiadosti adresované príslušným orgánom (daňové úrady, orgány činné v trestnom konaní, obchodný register a i.), o ktorých uvádza, že na ne adresáti nereagovali. Rovnako tak nemožno ako argument pre oslobodenie od súdnych poplatkov použiť tvrdenie nesplnenia si zákonnej povinnosti podať daňové priznanie. Je navyše len ťažko uveriteľné, že podnikateľský subjekt nemá vedené účtovníctvo tak, aby v prípade nepredvídateľnej udalosti nemal k dispozícii aspoň kópie podkladov (faktúry, hlásenia, priznania a i.).

Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobkyňa účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobkyňa v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.